

## Nr 398.

Av herr **Anderson** i Linköping, *angående minskning av antalet ledamöter i riksdagens kamrar m. m.*

Vid 1928 års riksdag väcktes av undertecknad en motion, vari föreslogos grundlagsändringar i syfte att möjliggöra en minskning av riksdagsmännens antal från 150 till 110 i första kammaren och från 230 till 170 i andra kammaren samt i samband därmed de ändringar i utskottens medlemsantal, som denna minskning skulle föranleda. I motiveringen till motionen erinrade jag om att förslag om minskning av riksdagsmännens antal motionsvis framförts i riksdagen 1920 och 1927 men avslagits. Med anledning av i konstitutionsutskottets utlåtande och i kamrarna gjorda uttalanden mot tanken på en reducering av riksdagens medlemsantal anförde jag i huvudsak följande:

Som huvudskäl mot yrkandet på en minskning av riksdagsmännens antal har anförts, att "på grund av vårt lands stora ytvidd och mycket skiftande förhållanden synes bibehållandet av ett jämförelsevis stort antal folkrepresentanter vara behövt för att riksdagen allsidigt och fullständigt skall giva uttryck åt skilda uppfattningar och intressen inom folket". (Konstitutionsutskottet 1927.) Riktigheten av denna sats kan oförbehållsamt erkännas, utan att man därför behöver finna just det nuvarande antalet ledamöter i båda kamrarna, 150 + 230, vara nödvändigt för att tillgodose ifrågavarande krav. En mindre manstark representation, exempelvis 280 i stället för 380 medlemmar, skulle säkerligen vara fullt tillräcklig för att på ett tillfredsställande sätt giva uttryck åt skilda uppfattningar om intressen inom folket. Hänvisningen till vårt lands stora ytvidd och de olika förhållandena i landets skilda delar väger ej heller numera så tungt som den tidigare kunde göra. De förbättrade kommunikationerna ha i hög grad minskat avstånden. Därigenom samt till följd av kulturens fortgående uniformering ha motsättningarna minskats och de regionala särintressenas inflytande avtagit. I och med det proportionella valsysteemets införande och valkretsarnas utvidgning har den gamla lokalrepresentationen mer och mer försvunnit. Givetvis kan en talrikare folkrepresentation medgiva en större nyansering inom det proportionella systeemets ram än en mindre manstark representation, men det blir alltid en fråga, öppen för olika åsikter, huru långt man bör gå i denna nyansering i folkrepresentationens sammansättning med hänsyn till skiftande förhållanden och intressen inom väljarkåren. Att inga berättigade krav och intressen i detta avseende behöva åsidosättas, om riksdagens medlemsantal minskas med ungefär en fjärdedel, torde med tämligen stor visshet kunna påstås. Denna uppfattning vinner jämväl stöd av en jämförelse mellan antalet representanter i vår riksdag och i andra folkrepresentationer.

Av en utredning, som verkställdes av konstitutionsutskottets kansli år 1920 och som återfinnes i utskottets betänkande nr 28 detta år, framgick, att antalet riksdagsmän i förhållande till folkmängden då var väsentligt större i vårt land än i de flesta andra länder. Endast Danmark och Grekland hade ett större antal. Sedan dess ha förhållandena något ändrats genom förskjutningar i folkmängden och, i några fall, ändringar i representationens antal. I stort sett är emellertid proportionen oförändrad och läget detsamma, vilket innebär, att Sverige håller sig med ett större antal riksdagsmän i förhållande till landets folkmängd än flertalet andra länder. I ett par stater har man efter kriget minskat folkrepresentanternas antal. Detta har bl. a. skett i Frankrike, och förslag i samma riktning ha framlagts i Danmark.

Den farhågan har uttalats, att en beskärning av riksdagsmännens antal kunde leda till att i många fall yngre och arbetsdugligare krafter bleve uteslutna, under det att de äldsta representanterna komme att sitta kvar. Det är icke omöjligt att detta i början bleve förhållandet på grund av partiväsendets benägenhet att konservera representationen med ålderns rätt. Men detta bleve helt säkert en övergående företeelse, som snart komme att avlösas av en strävan från valledningarnas och pressens sida att till konkurrensen om det begränsade antalet riksdagsmandat föra fram kandidater, som verkligen kunna tillvarataga de intressen, för vilka de uppträda som talesmän. En förminskad representation komme säkerligen att betyda ett noggrannare urval och en bättre kvalitet.

Det har upprepade gånger i motioner och riksdagsanföranden påpekats, att för närvarande ett mycket stort antal av andra kammarens ledamöter icke har tillräcklig sysselsättning under riksdagens första månader. De ordinarie utskotten kunna icke, utan att arbetet blir alltför tungrott, absorbera den lediga arbetskraften, och de tillfälliga utskotten ha genom den under senare år godtagna praxis — vilken i och för sig torde få anses väl motiverad — sett sina arbetsuppgifter väsentligen minskade. Ett mindre antal riksdagsmän skulle givetvis lättare kunna sysselsättas, men den betydelsefullaste verkan av en reducering vore enligt min mening, att den skulle framkalla krav på ett effektivare deltagande i riksdagsarbetet i allmänhet och i utskottsarbetet i synnerhet. Den alltför talrika representationen innebär fara för en viss förslappning i intresset, vilket måste verka försvagande på representationens auktoritet.

Motionen upptog vidare frågan om den föreslagna reduceringens inverkan på utskottsorganisationen och riksdagens arbetsformer och framlade i dessa hänseenden vissa riktlinjer för en reform. Till sist framhölls att förslagets genomförande komme att medföra en årlig besparing av c:a 500,000 kronor.

Konstitutionsutskottet, som avstyrkte motionen, aktade icke nödigt att ingå på de av motionären anförda synpunkterna och förslagen, utan inskränkte sig till att upprepa den ytterst knapphändigaste motivering, varmed utskottet vid 1927 års riksdag avstyrkt en motion i samma syfte.

Frågan är emellertid därmed icke bragt ur världen. Förslag i detta syfte möta visserligen ett enigt motstånd från alla som hylla riksdagskonservatismens grundsats: det är bra som det är. Men även inom riksdagen börjar den känslan bli allt starkare, att det *icke* är bra som det är. Riksdagens arbetsformer motsvara icke den nuvarande tidens krav på koncentration, effektivitet och arbetsbesparing. Frågan om en begränsning av riksdagens medlemsantal

sammanhänger på det närmaste med frågan om en ändring av riksdagens arbetsformer i syfte att åstadkomma en rationellare drift och en större effektivitet av riksdagsarbetet. Dessa frågor böra prövas i ett sammanhang. Ett beslut från riksdagens sida att upptaga dessa spörsmål till ingående prövning skulle vederlägga den i vida kretsar förhärskande uppfattningen att riksdagen icke vill reformera sig själv och att de parlamentariska institutionerna till en viss grad blivit självändamål. Om det för riksdagens anseendes skull är angeläget att en dylik uppfattning vederlägges, så är det för riksdagens egen skull icke mindre angeläget att sådana ändringar vidtagas i riksdagens arbetsformer och i utskottsorganisationen, som kunna befinnas vara påkallade av nya förhållanden och krav. På grund av vid 1928 års riksdag väckta motioner föreslog också konstitutionsutskottet, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande erforderliga ändringar i gällande bestämmelser om utskottens sammansättning och arbetsuppgifter ävensom, i samband därmed, rörande de åtgärder i övrigt som kunna vara ägnade att främja en sund utveckling av riksdagens arbetsformer. Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren, men avslogs av första kammaren, varför frågan föll. Vid 1929 års riksdag framfördes ånyo i motioner krav på och förslag till en omorganisation av riksdagens arbetsformer för ernående av större planmässighet och effektivitet i riksdagsarbetet. Konstitutionsutskottet, som erkände att frågan om riksdagsarbetets omorganisation vore förtjänt av den största uppmärksamhet, avstyrkte motionerna "i avbidan på att en enhetligare åsiktsbildning angående riktlinjerna för frågans lösning skulle framträda". Riksdagen avtog därefter motionerna.

Den "enhetligare åsiktsbildning" i förevarande spörsmål, som utskottet i följd efterlyste, torde endast på det sättet kunna bringas till uttryck, att en utredning kommer till stånd, som prövar framkomna uppslag med hänsyn till vunna erfarenheter och till de speciella behov som göra sig gällande i vårt parlamentariska liv. Jag delar den åsikt, som uttalades av 1928 års konstitutionsutskott, att reformarbetet bör ske med varsam hand och icke sträckas längre än utvecklingen och förhållandena påkalla. Utan rubbning av de konstitutionella grundvalarna för vårt nuvarande representationssystem bör en sådan ändring eftersträvas som åstadkommer större planmässighet och effektivitet i riksdagsarbetet och motverkar det nuvarande slöseriet med tid och arbetskraft. En begränsning av representationens medlemsantal och en reformering av utskottsväsendet samt riksdagens arbetsformer i allmänhet bör i detta syfte övervägas.

Då det är min bestämda uppfattning att denna fråga icke bör undanskjutas utan med det snaraste upptagas till allvarlig prövning, anser jag mig böra ånyo framföra densamma. Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheten av en minskning av det nuvarande antalet ledamöter av riksdagens båda kam-

rar samt i samband därmed rörande de ändringar i riksdagens arbetsformer, som erfordras för ernående av större planmässighet och effektivitet i riksdagsarbetet.

Stockholm den 20 februari 1930.

*Ivar Andersson.*

I motionens syfte instämma:

<i>Helmer Schött.</i>	<i>Karl Wirsell.</i>	<i>Sten Waldem.</i>
<i>Albert Johansson.</i>	<i>R. Lundquist i Rotebro.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>
<i>Per Rudén.</i>	<i>Martin Skoglund.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>
<i>Nils V. Sandström.</i>	<i>Sven Persson.</i>	<i>Bertha Wellin.</i>
<i>Oscar N. Olsson.</i>	<i>E. Eurén.</i>	<i>Oscar Jonsson i Risinge.</i>
<i>Arthur Heiding.</i>	<i>S. P. Hollertz.</i>	

---